

Wyrok z dnia 17 sierpnia 2007 r.

I UK 66/07

Prawo do emerytury górniczej osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., zależało od łącznego spełnienia warunków wymienionych w art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2007 r., w tym od rozwiązania stosunku pracy.

Przewodniczący SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca), Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Romualda Spyt.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 sierpnia 2007 r. sprawy z wniosku Jerzego A. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w S. o prawo do emerytury górniczej, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 września 2006 r. [...]

1) u c h y l i ł zaskarżony wyrok i zmienił wyrok Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 22 grudnia 2004 r. [...], w ten sposób , że oddalił odwołanie;

2) zasądził od Jerzego A. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 22 grudnia 2004 r. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w S. z dnia 14 lutego 2002 r. i przyznał ubezpieczonemu Jerzemu A. prawo do emerytury górniczej od 1 grudnia 2001 r. Sąd pierwszej instancji uznał, że ubezpieczony udowodnił wymagany przepisem art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia

1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych minimalny okres 25 lat pracy górniczej, równorzędnej i zaliczalnej do pracy górniczej, po uwzględnieniu brakujących 3 lat, 7 miesięcy i 11 dni okresów pracy równorzędnej z górniczą, tj. od 2 maja 1977 r. do 31 lipca 1978 r. (1 rok i 2 miesiące) oraz od 1 sierpnia 1978 r. do 31 maja 1982 r. (3 lata i 10 miesięcy) na podstawie art. 36 ust. 3 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jako zatrudnienia przy innych pracach, do których osoby wykonujące pracę górniczą przeszły w drodze zalecenia jednostki nadrzędnej. Sąd Okręgowy ustalił bowiem, że ustanie stosunku pracy wnioskodawcy w KWK „G.” w B. z dniem 30 kwietnia 1977 r. nastąpiło faktycznie wskutek zaleceń ówczesnego Zjednoczenia Węglowego jako jednostki nadrzędnej, a dotyczących redukcji zatrudnienia w kopalni. Skoro zaś przejście ubezpieczonego do innej pracy poza kopalnię odbyło się w warunkach, o których stanowi powołany przepis, to doliczyć na jego podstawie należało także dalszy okres zatrudnienia wnioskodawcy w przedsiębiorstwie „C.” w T., uwzględniając treść pisma z dnia 29 lipca 1978 r. o przekazaniu Jerzego A. do tego zakładu. Sąd Okręgowy wskazał, że zaliczenie tych okresów jest wystarczające dla ustalenia prawa wnioskodawcy do emerytury górniczej, choć uwzględnieniu podlegałoby również zatrudnienie od 1 lipca 1998 r. w spółce mieszkaniowej, poprzedzone pracą górniczą w P.W.S., gdyż ubezpieczony udowodnił, że do pracy tej przeszedł w związku z likwidacją zakładu górniczego.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 13 września 2006 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu pierwszej instancji, uznając za prawidłowe ustalenia faktyczne tego Sądu dotyczące zaliczenia wskazanych okresów zatrudnienia do pracy górniczej jako z nią równorzędnych oraz akceptując tym samym stanowisko, iż ubezpieczony udowodnił 25 lat pracy górniczej, równorzędnej i okresów zaliczanych, w tym 15 lat pracy górniczej w rozumieniu art. 36 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a że wiek 50 lat osiągnął 20 sierpnia 2001 r., na dzień zgłoszenia wniosku o emeryturę (21 grudnia 2001 r.) spełniał przesłanki z art. 34 ust. 2 ustawy do przyznania mu prawa do emerytury, tj. dwa warunki określone w jej art. 49 ust. 1 pkt 1 i 2. Sąd drugiej instancji przyznał rację apelującemu, że jednym z warunków przysługiwania prawa do emerytury jest, na mocy art. 49 ust. 1 pkt 3 ustawy, rozwiązanie stosunku pracy. Wypłata świadczenia może zatem nastąpić faktycznie dopiero po spełnieniu tej przesłanki (art. 129 ustawy). Okoliczność, że ubezpieczony nie roz-

wiązał stosunku pracy nie stanowi jednak, w ocenie Sądu Apelacyjnego, przeszkody do przyznania mu prawa do emerytury. Organ rentowy odmówił bowiem prawa do tego świadczenia nie z tej przyczyny, że wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy, ale w związku z zakwestionowaniem posiadania przez niego wymaganych ustawą okresów pracy górniczej, równorzędnej i zaliczalnej. Ubezpieczony w takiej sytuacji nie mógł rozwiązać stosunku pracy, pozbawiając się środków do życia, a poza tym organ rentowy „nie żądał tego warunku”. Sąd drugiej instancji uznał zatem, że wyrok Sądu Okręgowego dotyczy ustalenia, iż wnioskodawca spełnił warunki z art. 34 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a więc z dniem zgłoszenia wniosku powstało na mocy art. 100 ustawy jego prawo do emerytury, co nie jest równoznaczne z wypłatą świadczenia. Wypłata nastąpi bowiem dopiero od dnia faktycznego rozwiązania stosunku pracy, zgodnie z art. 129 i art. 49 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w S. wywiódł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego i opierając ją na podstawie naruszenia prawa materialnego w postaci art. 49 ust. 1 w związku z art. 34 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wniósł o uchylenie w całości oraz zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, z uwzględnieniem kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie w całości tego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniesiono, że zgodnie z literalnym brzmieniem art. 49 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do emerytury górniczej, o której mowa w art. 34 lub 48, przysługuje pracownikom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki: 1. nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego; 2. warunki do uzyskania emerytury spełnił do dnia 31 grudnia 2006 r.; 3. nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy. Wszystkie te warunki muszą być spełnione łącznie, co oznacza, że ubezpieczony nie nabył prawa do świadczenia, albowiem nie doszło do rozwiązania stosunku pracy. Przeciwnie stanowisko Sądu drugiej instancji nie znajduje więc żadnego uzasadnienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego ma usprawiedliwione podstawy. W myśl art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.; powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”), prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Ubezpieczony Jerzy A. (urodzony 2 sierpnia 1951 r.) w dniu 21 grudnia 2001 r. wystąpił o emeryturę górniczą. Stosownie do treści art. 49 ust. 1 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2007 r., prawo osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. do emerytury górniczej, o której mowa w art. 34 lub 48 ustawy, zależało od łącznego spełnienia wymienionych tam warunków, tj. nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, spełnienia warunków do uzyskania emerytury określonych w art. 34 lub 48 do dnia 31 grudnia 2006 r. i rozwiązania stosunku pracy. W niniejszej sprawie nie było sporne to, że wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Wobec poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń, uznać należy także, iż spełnił warunki wynikające z art. 34 ust. 2 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2007 r., tj. udowodnił 25 lat okresów pracy górniczej, równorzędnej i okresów zaliczalnych do pracy górniczej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 36 ust. 1 i ukończył 50 lat życia. Rację ma jednak skarżący, iż na dzień złożenia wniosku o świadczenie nie był spełniony kolejny wymagany przez art. 49 ust. 1 ustawy emerytalnej warunek, a mianowicie, nie nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy, w którym wnioskodawca bezspornie wówczas pozostawał. Tym samym nie było podstaw do stwierdzenia, że ubezpieczony nabył prawo do emerytury górniczej od miesiąca złożenia wniosku o świadczenie, bowiem bezsprzecznie nie spełnił wówczas przesłanek wymaganych przez ustawę. Zaznaczyć należy przy tym, że prawo do świadczenia, jak wskazano wyżej, powstaje z dniem spełnienia przez ubezpieczonego warunków określonych przez ustawę, a decyzja organu rentowego jedynie potwierdza te okoliczności, wobec czego niezrozumiałe jest stanowisko Sądu drugiej instancji, iż brak w tym zakresie mógłby być konwalidowany tym, że „organ rentowy nie żądał tego warunku”. Wbrew pogładowi Sądu Apelacyjnego bez znaczenia jest także to, iż rozwiązanie stosunku pracy pozbawiłoby wnioskodawcę środków do życia, bowiem ustawa emerytalna nie zawiera żadnego przepisu, który umożli-

wiałby odstąpienie od wymaganego przez ustawę warunku z jakichkolwiek przyczyn. Na marginesie warto jednak zaznaczyć, że tego rodzaju stwierdzenie Sądu drugiej instancji pomija całkowicie okoliczność pobierania przez ubezpieczonego renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, a tym samym jest co najmniej nieprecyzyjne. Stanowiska Sądu drugiej instancji nie uzasadnia też powołanie się na art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się, poczynając od dnia powstania do nich prawa, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Przepis ten dotyczy bowiem wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy można stwierdzić, że wnioskodawca nabył do niego prawo. Nie może być natomiast stosowany wówczas, gdy tak, jak w sprawie niniejszej, brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku o świadczenie z tej przyczyny, że ubezpieczony nie spełnił wymaganych ustawą warunków, bowiem wówczas nie dochodzi do nabycia prawa do emerytury, co czyni niemożliwym rozstrzygnięcie o dacie jej wypłaty.

Z powyższych względów uznać należy, że wnioskodawca nie spełnił jednego z warunków wymaganych przez art. 49 ust. 1 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2007 r., bowiem nie rozwiązał stosunku pracy, w którym pozostawał nieprzerwanie do 30 września 2006 r., wobec czego decyzja organu rentowego odmawiająca prawa do emerytury górniczej była prawidłowa, a tym samym odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji nie podlegało uwzględnieniu, jak słusznie zarzucił skarżący. Podstawa naruszenia prawa materialnego okazała się zatem oczywiście uzasadniona, co biorąc pod uwagę wniosek organu rentowego zawarty w skardze kasacyjnej, uprawniało do orzeczenia co do istoty sprawy poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku oraz zmianę poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i oddalenie odwołania Jerzego A. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 14 lutego 2002 r.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. oraz art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====